Vlaams
Parlement

1303 (2017-2018) – Nr. 1
ingediend op 17 oktober 2017 (2017-2018)

Ontwerp van decreet

houdende instemming
met het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2017
tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest,
het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
en de Duitstalige Gemeenschap
met betrekking tot de erkende plaatselijke
geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten,
waarvan het grondgebied
meer dan één deelstaat bestrijkt

verzendcode: BIN

INHOUD

Memorie van toelichting 3
Voorontwerp van decreet..... 11
Advies van de Raad van State 15
Ontwerp van decreet..... 27
Bijlage: Tekst van het samenwerkingsakkoord 31

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Dit ontwerp van decreet betreft het voorstel tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 17 juli 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan het grondgebied meer dan één deelstaat bestrijkt.

Artikel 92bis, §2, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), bepaalt dat "de Gewesten in ieder geval samenwerkingsakkoorden sluiten voor de regeling van de aangelegenheden die betrekking hebben: (…) op de kerkfabrieken en op de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporaliën van de erkende erediensten die de grenzen van een gewest overschrijden".

2. Situering

De bijzondere wet van 13 juli 2001 heeft de gewesten met ingang van 1 januari 2002 bevoegd gemaakt voor de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporaliën van de erkende erediensten (artikel 6, §1, VIII, 6°, van de BWHI, zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 13 juli 2001). Voor die besturen van de eredienst die de grenzen van een gewest overschrijden, moeten de gewesten een samenwerkingsakkoord afsluiten (artikel 92bis, §2, h), BWHI). Zolang dat akkoord niet is gesloten, blijft de bestaande situatie van kracht (artikel 94, §2, BWHI).

In de praktijk gaat het om een beperkt aantal besturen. Bovendien hebben de representatieve organen van de diverse erediensten sindsdien ook grenscorrecties doorgevoerd waarbij de grenzen van de geloofsgemeenschappen aangepast werden aan de gewestgrenzen. Daardoor is het aantal besturen van de eredienst in deze situatie verminderd. Voor een aantal erediensten loopt dit proces nog, zodat verwacht kan worden dat het aantal gewestgrensoverschrijdende entiteiten in de nabije toekomst verder zal verminderen.

In de praktijk is er enkel een probleem wat betreft de beide kathedralen van het aartsbisdom Mechelen-Brussel (de kathedraal van Sint-Rumoldus te Mechelen en de kathedraal van Sint-Michiel-en-Sint-Goedele te Brussel) en de aartsbisschoppelijke residenties (te Mechelen en te Brussel). De huidige verdeling van de lasten wat betreft die kathedralen en bisschoppelijke residenties kan niet los gezien worden van de voorgeschiedenis van dat aartsbisdom. Belangrijke datum is daarbij 1961/1962. Toen werd het bisdom Antwerpen (her-)opgericht. Het bisdom Mechelen werd een stuk kleiner, doordat het grootste deel van de provincie Antwerpen voortaan een afzonderlijk bisdom werd. Daarbij werd de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Antwerpen opnieuw een kathedraal, zoals ze ook al geweest was van 1559 tot 1803. Tegelijkertijd kreeg het aartsbisdom een tweede kathedraal, naast de kathedraal in Mechelen: de Sint-Michiel-en-Sint-Goedelekerk in Brussel werd ook verheven tot de status van kathedraal, terwijl ze voordien een ‘gewone’ collegiale kerk was.

Bij wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen, werd de koning de bevoegdheid gegeven om de verdeelsleutel vast te stellen voor de lasten tussen de diverse provincies. Die verdeling moest worden aangepast na de splitsing van de

provincie Brabant[1]. Artikel 4 van die wet van 1962 bepaalt sindsdien dat de koning het aandeel bepaalt van de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (BHG). De koning doet dat "in verhouding tot de in het aartsbisdom begrepen bevolking overeenkomstig artikel 111 van het keizerlijk decreet van 30 december 1809 betreffende de kerkfabrieken". Dat artikel 111 luidt als volgt: "Bestaat het bisdom uit verschillende provincies, dan wordt de omslag naar de gewone verhouding verricht, doch de provincie waar de zetel van het bisdom is gelegen, wordt voor een tiende meer aangeslagen.". Die 10% die wordt betaald door Antwerpen (voor Sint-Rumoldus in Mechelen) en Brussel (voor Sint-Michiel-en-Goedele in Brussel) is dus extra naast de gewone verdeling met de percentages op basis van bevolkingsaantal. Let wel: het gaat hier enkel om de inwoners van de provincie die wonen op het grondgebied van het aartsbisdom. De inwoners van de stad Antwerpen tellen dus bijvoorbeeld niet mee, omdat zij tot het bisdom Antwerpen moeten worden gerekend.

In concreto zijn de percentages als volgt[2]:
- Antwerpen: 7,60%;
- Vlaams-Brabant: 40,28%;
- Waals-Brabant: 13,62%
- Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: 38,50%.

Rekening houdend met de voorafname van 10% voor de plaats waar het gebouw staat, geeft dat de volgende percentages voor de tekorten van beide kathedrale kerkfabrieken:

	Mechelen	Brussel
Antwerpen	16,84 %	6,84 %
Vlaams-Brabant	36,25 %	36,25 %
Waals-Brabant	12,26 %	12,26 %
BHG	34,65 %	44,65 %

De verplichtingen inzake de residenties van de aartsbisschop worden niet geregeld in dit KB, maar in een samenwerkingsovereenkomst tussen de provincies Antwerpen en Brabant van 24 augustus 1971 werd een verdeling op basis van exact dezelfde principes afgesproken. Het aandeel van Brabant wordt nu over de rechtsopvolgers verdeeld, op dezelfde wijze.

De percentages in bovenstaande tabel worden in de praktijk niet vlot toegepast. In meerdere rechtsgedingen vordert de provincie Antwerpen de terugbetaling van de aandelen door de andere betrokken partijen in de uitgaven die dat provinciebestuur heeft voorgeschoten.

Om het probleem ten gronde op te lossen, werd het ontwerp van samenwerkingsakkoord afhankelijk gemaakt van een oplossing voor de betwistingen van het verleden. Die oplossing is er intussen, in de vorm van dadingen afgesloten tussen de provincie Antwerpen enerzijds en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de provincie Vlaams-Brabant en de provincie Waals-Brabant anderzijds.

[1] Wet van 10 maart 1999 tot wijziging van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen, de wet van 4 maart 1870 op de temporaliën van de erediensten en het keizerlijk decreet van 30 december 1809 op de kerkfabrieken.

[2] Koninklijk besluit van 17 oktober 1995 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 april 1995 tot uitvoering van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen en van de wet van 4 maart 1870 op de temporaliën van de erediensten.

Het samenwerkingsakkoord vertrekt vanuit het basisbeginsel dat de regels die van toepassing zijn op een gewestgrensoverschrijdend bestuur van de eredienst de regels zijn van het gewest waar het hoofdgebouw van de eredienst zich bevindt. Dat geldt zowel voor de regels over de werking als voor die over het toezicht. Op dat basisprincipe gelden twee uitzonderingen:

– ten eerste wordt voor deze besturen van de eredienst een expliciete adviesprocedure ingeschreven. De huidige regelingen zijn immers verschillend in de verschillende gewesten, terwijl het samenwerkingsakkoord voor de gewestgrensoverschrijdende besturen van de eredienst een uniforme regeling beoogt;
– de tweede uitzondering betreft de verdeling van de verplichtingen ten opzichte van de kathedralen en bisschoppelijke residenties van het aartsbisdom Mechelen-Brussel, waar gekozen wordt voor een verregaande vereenvoudiging van de huidige regeling (zie de toelichting bij artikel 3, §2).

Dit samenwerkingsakkoord moet ook duidelijkheid creëren over het verleden. Enerzijds moet een dading tussen de verschillende betrokken partijen daarvoor zorgen (zie hoger), anderzijds moet er ook een administratieve duidelijkheid worden gecreëerd door de goedkeuring van de begrotingen en jaarrekeningen van het verleden. Daarom geeft dit samenwerkingsakkoord die bevoegdheid aan het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voor de kathedrale kerkfabriek te Brussel en aan het Vlaamse Gewest voor de kathedrale kerkfabriek te Mechelen.

Dit samenwerkingsakkoord vervangt de bestaande verdeelsleutels van het koninklijk besluit van 17 oktober 1995 en van de samenwerkingsovereenkomst tussen de provincies Antwerpen en Brabant van 24 augustus 1971. Die oude regels worden in dit ontwerp niet expliciet opgeheven, omdat dit moeilijk ligt voor een samenwerkingsakkoord tussen provincies, waarbij de contracterende gewesten geen betrokken partij zijn. De nieuwe regeling van dit samenwerkingsakkoord vervangt, als hogere rechtsnorm, echter automatisch de bestaande regelingen.

De nieuwe regeling zou moeten ingaan op 1 januari 2017.

3. Advies van de Raad van State

Op 18 mei 2017 heeft de Raad van State zijn advies uitgebracht bij dit samenwerkingsakkoord en het voorontwerp van instemmingsdecreet (advies nr. 61.302/VR).

In randnummer 3 van zijn advies geeft de Raad van State aan dat ook de Duitstalige Gemeenschap betrokken zou moeten worden bij het sluiten van dit samenwerkingsakkoord. Het samenwerkingsakkoord is in die zin aangepast, waarbij ook de term ‘interfederale erkende plaatselijke geloofsgemeenschap’ wordt geïntroduceerd, nu het samenwerkingsakkoord niet langer enkel tussen de gewesten gesloten wordt en de term ‘gewestgrensoverschrijdend’ daardoor niet langer accuraat is.

Verder is de tekst ook aangepast om gevolg te geven aan de opmerking van de Raad van State bij artikel 6 over de terugwerkende kracht (randnummer 6 van het advies). De inwerkingtreding wordt nu als volgt geregeld: “Dit samenwerkingsakkoord treedt in werking op 1 januari 2017 met uitzondering van artikel 3, §1, paragrafen 2 en 3, dat op 1 januari 2018 van kracht gaat.”.

In randnummer 10 van zijn advies beveelt de Raad van State aan om in artikel 3 en 4 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord de verwijzing naar de oudere wetsbepalingen weg te laten. Bij artikel 3 is die opmerking terecht en is het ontwerp ook in die zin aangepast. In artikel 4 is het evenwel aangewezen om die verwijzingen te behouden. Dat artikel heeft immers betrekking op de goedkeuring van de begrotingen en jaarrekeningen uit de periode tussen 1 januari 2002 en de datum van inwerkingtreding van dit samenwerkingsakkoord. Op die begrotingen en jaarrekeningen was, op basis van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, de

oude regelgeving van toepassing (waardoor de federale minister van Justitie nog zou moeten instaan voor de goedkeuring ervan). In het samenwerkingsakkoord wordt nu overeengekomen dat voor die begrotingen en rekeningen niet die oude regelgeving zal worden toegepast, maar wordt aangegeven welke gewestelijke overheid instaat voor de goedkeuring ervan. Daardoor is dit artikel wel degelijk een afwijking op die oude regelgeving. Het lijkt dan ook noodzakelijk om die afwijking toch te behouden in de tekst, om elke betwisting uit te sluiten. In artikel 3 is die verwijzing wel weggelaten, omdat daar inderdaad, zoals de Raad van State opmerkt, de toestand ná de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord wordt vastgelegd, terwijl artikel 4 betrekking heeft op de situatie ervóór.

In randnummer 5 van zijn advies maakt de Raad van State bezwaar tegen de bepaling in artikel 5 van het voorontwerp van samenwerkingsakkoord, dat de erkenning van nieuwe interfederale plaatselijke geloofsgemeenschappen voor de toekomst uitsluit.

Wat betreft die onmogelijkheid om in de toekomst nog interfederale plaatselijke geloofsgemeenschappen te erkennen, moet eerst en vooral in herinnering gebracht worden dat het Waalse recht de erkenning uitsluit van geloofsgemeenschappen die het grondgebied van een provincie overschrijden. Daardoor wordt a fortiori ook de erkenning van geloofsgemeenschappen uitgesloten die het grondgebied van het Waalse Gewest overschrijden (wat betreft de Franstalige gemeenten).

De Raad van State werpt op dat de partijen van het samenwerkingsakkoord een verschil in behandeling creëren tussen enerzijds de interfederale geloofsgemeenschappen die konden worden erkend voor de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord en anderzijds de interfederale geloofsgemeenschappen die niet meer kunnen worden erkend na de inwerkingtreding ervan. De Raad van State brengt in herinnering dat een verschil in behandeling op een objectief criterium moet berusten en redelijk verantwoord moet zijn, en dat het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen (in casu de interne organisatievrijheid van de erediensten).

De toelichting bij dit artikel van het samenwerkingsakkoord spreekt over de administratieve en budgettaire vereenvoudiging en de Raad van State is van oordeel dat een dergelijke uitleg het verschil in behandeling niet kan verantwoorden.

Het Grondwettelijk Hof heeft zich al uitgesproken over inmenging van de burgerlijke overheden in de organisatievrijheid van de besturen van de eredienst, bij het bepalen van de regels van het toezicht. Het was van oordeel dat er geen sprake was van een ongeoorloofde inmenging in de organisatievrijheid van de erkende erediensten omdat het een uitvloeisel was van de overheidsfinanciering. Hier geldt hetzelfde: de inmenging van de decreetgever, belast met de erkenningen, in de interne organisatievrijheid van de eredienst vloeit voort uit de overheidsfinanciering en is beperkt en verantwoord door de institutionele bevoegdheidsverdeling wat betreft de erkenningen van de geloofsgemeenschappen.

Het verschil in behandeling dat de Raad van State opwerpt, heeft slechts een zeer beperkte impact aangezien het recht op overheidsfinanciering behouden blijft (wat verandert zijn de openbare besturen die instaan voor de financiering, het principe van de financiering op basis van de behoeften blijft overeind). Wat zou de Raad van State opmerken als de Vlaamse decreetgever zou besluiten om de overheid die instaat voor de financiering van de protestantse eredienst te wijzigen? Stel dat voortaan de provincies en niet langer de gemeenten daarvoor zouden moeten instaan, zou de Raad van State daar dan ook een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel in zien tussen de geloofsgemeenschappen die daarvóór erkend werden en diegene die daarna erkend werden?

Bovendien beperkt de inmenging zich tot het bepalen van het werkingsgebied. De overheid die instaat voor de erkenning komt op geen enkel ogenblik tussen in het bepalen van de gelovigen die deel uitmaken van de erkende geloofsgemeenschap.

Tot slot gaf dat advies aanleiding tot een aantal tekstuele aanpassingen, die geen verdere toelichting behoeven.

B. Artikelsgewijze toelichting

1. Het instemmingsdecreet

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen toelichting.

2. Het samenwerkingsakkoord

Artikel 1

Dit artikel legt het basisprincipe vast dat de werking van en het toezicht op de interfederale eredienstinstellingen onderworpen zijn aan de regels die van toepassing zijn in het gewest waar het hoofdgebouw van de eredienst gevestigd is.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt de verplichtingen van de gemeenten en provincies (of van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, krachtens artikel 83quinquies van de bijzondere wet van 12 januari 1989) ten aanzien van de interfederale eredienstinstellingen.

Artikel 3

Luidens de eerste paragraaf van dit artikel stemmen de verdeelsleutels voor de verplichtingen van de verschillende gemeente- of provinciebesturen ten aanzien van de interfederale eredienstinstellingen overeen met de verdeelsleutels die vastgelegd zijn bij de erkenning van de desbetreffende geloofsgemeenschap. Het tweede lid van dezelfde paragraaf voorziet in een adviesprocedure. De gemeente of de provincie waar het hoofdgebouw van de eredienst gevestigd is, moet de andere betrokken gemeente- of provinciebesturen vragen een advies uit te brengen over de financiële planningsdocumenten. Het kan gaan om het meerjarenplan, de begroting en de wijzigingen daarvan (voor het Vlaamse Gewest) of enkel om de begroting en de wijzigingen daarvan (voor de andere twee gewesten). Die adviesplicht moet helpen vermijden dat de andere betrokken besturen plots verplichtingen opgelegd krijgen, zonder dat zij op enigerlei wijze betrokken waren bij het voorafgaande besluitvormingsproces. Er is eveneens voorzien in een sanctie: wanneer een bestuur nalaat de nodige adviezen in te winnen, moet zij álle verplichtingen ten aanzien van de beoogde eredienstinstelling op zich nemen. De lasten van de andere betrokken overheden zijn in dat geval voor rekening van de overheid die in gebreke is gebleven. Wat de jaarrekeningen betreft, is enkel voorzien in de verplichting om de andere besturen te informeren. Voor dat onderdeel is geen sanctie vastgelegd, aangezien de jaarrekening een weerspiegeling is van de feitelijke toestand en geen planningsdocument dat rechten en plichten teweegbrengt.

De tweede paragraaf van dit artikel bevat een afwijkende regeling voor de kathedrale kerkfabrieken en de aartsbisschoppelijke residenties van het aartsbisdom

Mechelen-Brussel. Zij zorgt voor een vereenvoudiging van de bestaande situatie. Er wordt niet geraakt aan de grenzen van het aartsbisdom. Een beslissing daarover kan immers enkel genomen worden door de kerkelijke autoriteiten, aangezien de burgerlijke overheden zich niet mogen mengen in de interne organisatie van een eredienst. Het enige dat wordt aangepast, is de regeling in verband met de administratieve en financiële verplichtingen ten aanzien van de kathedrale kerkfabrieken van het aartsbisdom en de residenties van de aartsbisschop. In plaats van de verplichtingen te verdelen in verhouding tot het aandeel van iedere betrokken speler, wordt telkens slechts één gewest of provincie verantwoordelijk gesteld. Zodra het samenwerkingsakkoord in werking treedt, vallen alle verplichtingen voor de kathedrale kerkfabriek Mechelen (Sint-Rombout) ten laste van de provincie Antwerpen en alle verplichtingen voor de kathedrale kerkfabriek Brussel (Sint-Michiel-en-Sint-Goedele) ten laste van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Voor de twee aartsbisschoppelijke residenties is dezelfde regel van toepassing: alle verplichtingen vallen respectievelijk ten laste van de provincie Antwerpen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dat betekent dus dat afgestapt wordt van de complexe verdeelsleutels en de daaraan verbonden procedures.

Artikel 4

Het samenwerkingsakkoord moet tevens een oplossing bieden voor de huidige feitelijke situatie, waarin de begrotingen, de budgettaire wijzigingen en de jaarrekeningen van de kathedrale kerkfabriek Mechelen niet meer goedgekeurd worden. Krachtens artikel 94, §2, van de BWHI, is het de taak van de federale overheid (in de persoon van de minister van Justitie) om die stukken goed te keuren, maar in de praktijk gebeurt dat niet. Om uit die impasse te geraken, is bepaald dat de begrotingen, de budgettaire wijzigingen en de jaarrekeningen uit de periode tussen 1 januari 2002 en de datum van de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord goedgekeurd moeten worden door de Vlaamse Regering (voor de kathedrale kerkfabriek Sint-Rombout van Mechelen) en door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (voor die van Brussel). Deze regeling moet ervoor zorgen dat de goede uitvoering van het samenwerkingsakkoord op generlei wijze in het gedrang komt.

Artikel 5

Dit artikel bepaalt dat na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord geen nieuwe interfederale eredienstgemeenschap meer erkend kan worden. Het staat elke eredienst uiteraard vrij om zijn eigen organisatie te bepalen en zijn eigen geloofsgemeenschappen te organiseren. De beperking tot het grondgebied van één gewest is enkel van toepassing voor de geloofsgemeenschappen die vragen om erkend te worden, aangezien de erkenning van een plaatselijke eredienstgemeenschap verplichte uitgaven met zich meebrengt die ten laste zijn van de openbare besturen. Het betreft hier dus een administratieve en budgettaire vereenvoudiging: zodra het samenwerkingsakkoord in werking treedt, zal slechts één deelstaat betrokken worden bij de financiering van de nieuw erkende plaatselijke eredienstgemeenschappen.

Artikel 6

Dit artikel bepaalt dat het samenwerkingsakkoord met terugwerkende kracht in werking treedt op 1 januari 2017, met uitzondering van artikel 3, §1, paragrafen 2 en 3, dat op 1 januari 2018 van kracht gaat. Deze terugwerkende kracht is verantwoord door een akkoord hierover tussen de drie gewesten die partij zijn bij het samenwerkingsakkoord en de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Waals-Brabant. Een dergelijk akkoord was nodig zodat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de voornoemde provincies hun respectievelijke begrotingen konden samenstellen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

Liesbeth HOMANS

VOORONTWERP VAN DECREET

Vlaamse Regering

Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord van xx xxx 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Instemming wordt betuigd met het Samenwerkingsakkoord van xx xxxx 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt.

Brussel, …. (datum)

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

Liesbeth HOMANS

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 61.302/VR
van 18 mei 2017

over

een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord van xx xxx 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt’

Op 3 april 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding verzocht binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot vijfenveertig dagen,[*] een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet 'houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt'.

Het voorontwerp is door de verenigde kamers onderzocht op 9 mei 2017. De verenigde kamers waren samengesteld uit Pierre LIÉNARDY, kamervoorzitter, voorzitter, Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS, Martine BAGUET, Bernard BLERO en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS, Sébastien VAN DROOGHENBROECK, Johan PUT en Marianne DONY, assessoren, en Astrid TRUYENS en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffiers.

De verslagen zijn uitgebracht door Brecht STEEN en Laurence VANCRAYEBECK, eerste auditeurs.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 mei 2017.

*

[*] Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat de termijn van dertig dagen verlengd wordt tot vijfenveertig dagen in het geval waarin het advies gegeven wordt door de verenigde kamers met toepassing van artikel 85*bis*.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2.1. De Raad van State, afdeling Wetgeving, werd om advies gevraagd over drie voorontwerpen, namelijk:

- een voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest 'portant assentiment à l'accord de coopération entre la Région de Bruxelles-Capitale, la Région flamande et la Région wallonne, relatif aux communautés religieuses locales reconnues de cultes reconnus, dont le ressort territorial s'étend sur le terrioire de plus d'une Région' (ontwerp 61.268/VR/4) ;

- een voorontwerp decreet van het Vlaamse Gewest 'houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van [30 maart] 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt' (ontwerp 61.302/VR/3);

- een voorontwerp van ordonnantie 'houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van [30 maart 2017] tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest, met betrekking tot de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van erkende erediensten waarvan het grondgebied meer dan één gewest bestrijkt' (ontwerp 61.318/VR/4).

2.2. Overeenkomstig artikel 92*bis*, § 2, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen' moeten de gewesten een samenwerkingsakkoord sluiten

> "voor de regeling van de aangelegenheden die betrekking hebben (...) op de kerkfabrieken en op de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporaliën van de erkende erediensten die de grenzen van een gewest overschrijden".

Het samenwerkingsakkoord tot instemming waarmee de voor advies voorgelegde ontwerpen strekken, geeft uitvoering aan die bepaling.

2.3. Vooreerst worden in artikel 1 van het samenwerkingsakkoord aanwijzingsregels vastgesteld op grond waarvan bepaald kan worden welk "gewestelijk recht" van toepassing is op de werking van en het toezicht op het bestuur van de eredienst van de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt (hierna: "de gewestgrensoverschrijdende plaatselijke geloofgemeenschappen"). Meer bepaald is het recht van het gewest waar het hoofdgebouw van de eredienst van de geloofsgemeenschap zich bevindt, van toepassing.

[1] Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

In artikel 2 worden de verplichtingen bepaald die op de gemeenten en de provincies rusten ten aanzien van de besturen van de eredienst van de gewestgrensoverschrijdende erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen.

In artikel 3, § 1, eerste lid, worden de financiële verplichtingen bepaald van de betrokken lokale besturen. De bepaling "bevriest" de verdeelsleutels die zijn bepaald op het ogenblik dat de plaatselijke geloofsgemeenschappen werden erkend.

In artikel 3, § 1, tweede lid, wordt aan de gemeenten of provincies waarin het hoofdgebouw van de eredienst zich bevindt, de verplichting opgelegd advies in te winnen van de andere betrokken gemeenten of provincies. Wanneer het advies niet wordt ingewonnen, komen alle verplichtingen ten aanzien van het bestuur van de eredienst van de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen ten laste van de gemeente of provincie waarin het hoofdgebouw van de betrokken eredienst zich bevindt.

Artikel 3, § 2, voorziet inzake de financiële verplichtingen van de verschillende betrokken lokale overheden in een afwijkende regeling voor de kathedrale kerkfabrieken van het aartsbisdom Mechelen.

Artikel 4 bevat inzake het toezicht een specifieke regeling voor de goedkeuring van de begrotingen en de jaarrekeningen vanaf 2002 tot 31 december 2016 van de kathedrale kerkfabrieken van het aartsbisdom Mechelen.

Artikel 5 voorziet in een verbod om na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord nieuwe gewestgrensoverschrijdende plaatselijke geloofsgemeenschappen te erkennen.

In artikel 6 wordt de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord geregeld.

ONDERZOEK VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. Het samenwerkingsakkoord regelt op algemene wijze de instellingen waarvan de activiteiten het grondgebied van meer dan één gewest bestrijken (zie inzonderheid de artikelen 1, 2 en 5). Wat het Duitse taalgebied betreft, heeft het Waalse Gewest evenwel sinds 1 januari 2005 de uitoefening van zijn bevoegdheid inzake het beheer van de temporaliën van de erkende erediensten overgedragen aan de Duitstalige Gemeenschap.[2] Gelet op de *ratio legis* van

[2] Zie artikel 1, eerste lid, 1°/3, van het decreet van het Waalse Gewest van 27 mei 2004 'relatif à l'exercice, par la Communauté germanophone, de certaines compétences de la Région wallonne en matière de pouvoirs subordonnés', zoals ingevoegd bij het decreet van het Waalse Gewest van 28 april 2014 'modifiant le décret du 27 mai 2004 relatif à l'exercice par la Communauté germanophone de certaines compétences de la Région wallonne en matière de pouvoirs subordonnés'.

artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980,[3] moet de Duitstalige Gemeenschap derhalve eveneens worden betrokken bij de sluiting van dit samenwerkingsakkoord.[4]

4.1. Hoewel de gewesten en de Duitstalige Gemeenschap krachtens artikel 92*bis*, § 2, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in ieder geval een samenwerkingsakkoord sluiten voor de gewestgrensoverschrijdende kerkfabrieken, mag dit samenwerkingsakkoord er niet toe leiden dat een gewest (of een gemeenschap) zich ontdoet van de uitoefening van een bevoegdheid die hem of haar bij de Grondwet of bij een bijzondere wet is toegewezen. Hoewel elke vorm van samenwerking onvermijdelijk een beperking van de autonomie van de betrokken overheden impliceert, mag het sluiten van een samenwerkingsakkoord waarin voormeld artikel 92*bis* voorziet, met andere woorden geen uitwisseling, afstand of teruggave van bevoegdheden inhouden.[5] De vraag rijst of een regeling, zoals in artikel 1, waarbij de werking van en het toezicht op een erkende plaatselijke geloofsgemeenschap die zich mede uitstrekt tot het grondgebied van een bepaald gewest, volledig wordt geregeld door het recht van een ander gewest, geen dergelijke afstand inhoudt. Het betrokken gewest zou immers op een deel van zijn grondgebied zijn normerende en controlerende bevoegdheid niet kunnen uitoefenen.[6]

4.2. Eenzelfde vraag is gerezen ten aanzien van het samenwerkingsakkoord betreffende de gewestgrensoverschrijdende intercommunales,[7] waar in een gelijkaardige regeling is voorzien.

In dat verband overwoog het Grondwettelijk Hof het volgende:

> "B.11. Voor zover zij niet anders erover hebben beschikt, hebben de Grondwetgever en de bijzondere wetgever aan de gewesten de volledige bevoegdheid toegekend tot het uitvaardigen van regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden, en zulks onverminderd de mogelijkheid om desnoods een beroep te doen op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.
>
> B.12. Het sluiten van een samenwerkingsakkoord mag niet ertoe leiden dat de Staat, een gemeenschap of een gewest zich ontdoet van een bevoegdheid die haar of hem door de Grondwet of door de bijzondere wet tot hervorming der instellingen is

[3] Zie adv.RvS 42.932/2 van 22 mei 2007 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 19 mei 2008 'über die materielle Organisation und die Funktionsweise der anerkannten Kulte', *Parl.St.* Parl.D.Gem. 2007-08, nr. 118/1.

[4] Weliswaar is er reeds een samenwerkingsakkoord tussen het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de voogdij over de kerkfabrieken van de protestantse eredienst waarvan de activiteit zich tegelijkertijd op het grondgebied van het Waalse Gewest en op het grondgebied van de Duitstalige Gemeenschap uitstrekt (zie het decreet van 30 april 2009 'portant assentiment à l'accord de coopération entre la Région wallonne et la Communauté germanophone concernant la tutelle sur les fabriques d'église du culte protestant dont l'activité s'étend à la fois sur les territoires de la Région wallonne et de la Communauté germanophone, signé à Eupen, le 22 janvier 2009'). Het voorgaande neemt niet weg dat, gelet op het algemene karakter van het samenwerkingsakkoord tot instemming waarvan de ontwerpen strekken, het akkoord moet worden gesloten met alle overheden die mogelijkerwijs te maken hebben met instellingen waarvan de activiteiten zich niet beperken tot het grondgebied van één van hen.

[5] GwH 3 maart 1994, nr. 17/94, B.5.3; adv.RvS 18.638/VR van 13 juli 1988 over een ontwerp dat geleid heeft tot de bijzondere wet van 8 augustus 1988 'tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen', *Parl.St*. Kamer 1988, nr. 516/1, 52.

[6] Zie hierover, weliswaar ten aanzien van gewestgrensoverschrijdende intercommunales: Y. PEETERS, "Een proeve van pacificatie of een aanzet tot confederalisme?", noot onder GwH 3 december 2015, nr. 171/2015, *RW* 2016-17, (780) 783-785.

[7] Samenwerkingsakkoord van 13 februari 2014 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest 'betreffende de gewestgrensoverschrijdende intercommunales'.

toegewezen. Een samenwerkingsakkoord mag geen uitwisseling, een afstand of een teruggave van bevoegdheden tot gevolg hebben.

B.13.1. Uit de samenhang van artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 met artikel 92*bis*, § 2, d), van dezelfde wet blijkt dat geen van de gewesten bevoegd is om zelf eenzijdig de aangelegenheid van de gewestgrensoverschrijdende intercommunales en het bestuurlijk toezicht op die verenigingen te regelen. Die aangelegenheid moet verplicht worden geregeld door middel van een samenwerkingsakkoord tussen de gewesten. Bij ontstentenis van een dergelijk akkoord blijven die intercommunales, met toepassing van artikel 94, § 2, van dezelfde bijzondere wet, geregeld bij de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales.

B.13.2. De bestreden bepalingen maken het mogelijk de verplichting die is vervat in artikel 92*bis*, § 2, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ten uitvoer te leggen.

Die bepaling verplicht de gewesten ertoe om een samenwerkingsakkoord te sluiten betreffende de gewestgrensoverschrijdende intercommunales, doch ze verplicht hen niet om in gezamenlijke structuren te voorzien om het bestuurlijk toezicht op die intercommunales uit te oefenen.

Door de organisatie en de uitoefening van het bestuurlijk toezicht aan één enkel gewest toe te wijzen, volgens de criteria bepaald in artikel 2 van het samenwerkingsakkoord, hebben de betrokken gewestwetgevers geen afstand gedaan van een bevoegdheid die hen was toegewezen. Ze beperken zich ertoe de reikwijdte van de bevoegdheden vast te leggen die elk gewest ten aanzien van de gewestgrensoverschrijdende intercommunales kan uitoefenen."[8]

4.3. Indien de leer van dit arrest hier ook wordt gevolgd, lijkt het samenwerkingsakkoord bestaanbaar met de bevoegdheidverdelende regels en doet het niets meer dan, overeenkomstig artikel 92*bis*, § 2, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, de uitoefening van de bevoegdheden van de gewesten te regelen ten aanzien van de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen waarvan de gebiedsomschrijving het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt.

5. Terwijl artikel 1 ertoe strekt de regels te bepalen inzake het beheer van de temporaliën van de erediensten die van toepassing zullen zijn op reeds erkende plaatselijke geloofgemeenschappen, betreft artikel 5 de erkenning in de toekomst van dergelijke gemeenschappen. Dienaangaande wordt het volgende bepaald:

"Na de inwerkingtreding van dit samenwerkingsakkoord kan geen enkele nieuwe plaatselijke geloofsgemeenschap met een gebiedsomschrijving, die het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt, erkend worden."

Die weigering om in de toekomst nog geloofsgemeenschappen te erkennen met een gebiedsomschrijving die het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt, doet een verschil in behandeling ontstaan dat – om bestaanbaar te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet – moet berusten op een objectief criterium en redelijk verantwoord moet zijn. Volgens een vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof moet het bestaan van een dergelijke verantwoording worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de

[8] GwH 3 december 2015, nr. 171/2015, B.11-B.13.2, *RW* 2016-17, 778, met noot Y. PEETERS.

maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen. Tot die beginselen behoort de interne organisatievrijheid van de erediensten,[9] die bij artikel 21 van de Grondwet en artikel 9 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens wordt gewaarborgd.

Dienaangaande wordt in de toelichting bij artikel 5 van het samenwerkingsakkoord[10] vooropgesteld dat die beperking "enkel van toepassing [is] op de geloofsgemeenschappen die vragen om erkend te worden" en dat het gaat om "een administratieve en budgettaire vereenvoudiging: vanaf de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord zal slechts één gewestelijke overheid instaan voor de financiering van de nieuw erkende plaatselijke eredienstgemeenschappen.

Een dergelijke uitleg kan het verschil in behandeling dat uit artikel 5 van het samenwerkingsakkoord zou voortvloeien, niet verantwoorden. Gelet op het doel van administratieve en budgettaire vereenvoudiging ziet de Raad van State, afdeling Wetgeving, niet in wat zou verhinderen dat de in artikel 1 bepaalde regels niet enkel de reeds erkende gemeenschappen zouden betreffen, maar ook de gemeenschappen die erkend zouden willen worden, en dat in een bijzondere bepaling zou worden voorzien waarin de verdeelsleutel wordt vastgelegd voor de financiering van dergelijke gevallen.

Het samenwerkingsakkoord moet op dit punt dan ook worden herzien.

6. Door de "inwerkingtreding" ervan te bepalen op 1 januari 2017, verleent artikel 6 aan het samenwerkingsakkoord terugwerkende kracht.

Een dergelijke terugwerkende kracht kan enkel worden aanvaard voor zover is voldaan aan de voorwaarden op grond waarvan de terugwerkende kracht van wetgevende normen toelaatbaar zijn.

Volgens het Grondwettelijk Hof is

> "[d]e niet-retroactiviteit van wetten (...) een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht.
>
> De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang. Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot gevolg heeft dat de afloop van een of meer gerechtelijke procedures in een welbepaalde zin wordt beïnvloed of dat rechtscolleges worden verhinderd zich uit te spreken over een rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten

[9] Op grond van die organisatievrijheid vermogen de religieuze overheden hun eredienst zo organiseren dat de activiteiten van sommige instellingen belast met het beheer van de temporaliën van die eredienst zich tot het grondgebied van meerdere gewesten uitstrekken. Zie adv.RvS 59.638/4 van 19 september 2016 over een voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest 'relatif à la reconnaissance et aux obligations des établissements chargés de la gestion du temporel des cultes reconnus'.

[10] Zie het voorontwerp van ordonnantie en het voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest.

nadele van een categorie van burgers inbreuk maakt op de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden."[11]

Het staat aan de stellers van het samenwerkingsakkoord om erop toe te zien dat voor elk van de bepalingen ervan is voldaan aan die voorwaarden.

De terugwerkende kracht lijkt in ieder geval niet toelaatbaar voor de adviesverplichting die bij artikel 3, § 1, tweede lid, wordt opgelegd aan de gemeenten en de provincies waarin het hoofdgebouw van de eredienst zich bevindt, ten aanzien van de andere betrokken gemeenten of provincies, vermits, luidens artikel 3, §1, derde lid, in geval van niet-naleving van die verplichting de gemeente of de provincie in kwestie ertoe gehouden is alleen alle financiële verplichtingen ten aanzien van de instelling belast met het beheer van de temporaliën van de eredienst, ten laste te nemen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

7. In het eerste lid van de aanhef moet meer in het bijzonder worden verwezen naar artikel 6, § 1, VIII, *eerste lid*, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

8. In het tweede lid van de aanhef moet meer in het bijzonder naar artikel 42, *eerste lid*, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 'met betrekking tot de Brusselse Instellingen' worden verwezen.

9. De bepalingen waarnaar wordt verwezen in het derde tot negende lid van de aanhef, vormen geen rechtsgrond voor het samenwerkingsakkoord en worden er ook niet uitdrukkelijk door gewijzigd of opgeheven. Er moet derhalve naar worden verwezen in een overweging.

Artikelen 3 en 4

10. Aangezien na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord de federale versies van de wet van 18 germinal jaar X en het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 'op de kerkfabrieken' en het koninklijk besluit van 10 april 1995 'tot uitvoering van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen en van de wet van 4 maart 1870 op de temporaliën van de erediensten' niet langer van toepassing zullen zijn op de kathedrale kerkfabrieken van het aartsbisdom Mechelen, althans voor zover het de financiële verplichtingen ten aanzien van en het toezicht op de kerkfabrieken betreft,[12] heeft het weinig zin te bepalen dat artikel 3, § 2, van deze

[11] Zie o.m.: GwH 18 februari 2009, nr. 26/2009, B.13; GwH 17 januari 2013, nr. 3/2013, B.4.

[12] Voor zover die wetgevende akten betrekking zouden hebben op de organisatie van de eredienst zelf (en dus niet het materiële of tijdelijke van de eredienst) blijven zij uiteraard van toepassing, aangezien de federale overheid hiervoor bevoegd is.

bepalingen afwijkt. Een dergelijke bepaling wekt immers de indruk dat die bepalingen nog altijd van toepassing zouden zijn, maar dat ervan wordt afgeweken. Dat is niet het geval. Voor de gewestgrensoverschrijdende kerkfabrieken komt het samenwerkingsakkoord samen met het toepasselijke gewestelijke recht immers in de plaats van de hiervoor opgesomde wetteksten (tenzij, uiteraard, die teksten nog deel zouden uitmaken van het gewestelijke recht). Omwille van de rechtszekerheid verdient het derhalve aanbeveling om de verwijzing naar de hiervoor vermelde wetsbepalingen weg te laten en om ze desgevallend op te heffen.

De opmerking geldt ook voor artikel 4 van het samenwerkingsakkoord.

11. In artikel 3, § 1, tweede lid, wordt bepaald dat de gemeente of de provincie waarin het hoofdgebouw van de eredienst van de plaatselijke geloofsgemeenschap zich bevindt, het advies moet inwinnen van de andere betrokken gemeenten of provincies over een aantal financiële planningsdocumenten. In de toelichting bij dat artikel wordt dienaangaande vooropgesteld dat

> "[h]et kan gaan om het meerjarenplan, het budget en de wijzigingen daarvan (voor het Vlaamse Gewest) of enkel om [het] budget en de wijzigingen daarvan (voor de andere gewesten)."

In de Franse versie van artikel 3, § 1, tweede lid, moeten derhalve de woorden "selon le cas" worden ingevoegd voor de woorden "chaque plan pluriannuel".

In de Nederlandse tekst moeten de woorden "in voorkomend geval" onmiddellijk na de woorden "of provincies bij" worden ingevoegd.

DE GRIFFIER	DE VOORZITTER
Astrid TRUYENS	Pierre LIÉNARDY

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming
met het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2017
tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest,
het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
en de Duitstalige Gemeenschap
met betrekking tot de erkende plaatselijke
geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten,
waarvan het grondgebied
meer dan één deelstaat bestrijkt

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Instemming wordt betuigd met het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2017 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten, waarvan het grondgebied meer dan één deelstaat bestrijkt.

Brussel, 6 oktober 2017.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

Liesbeth HOMANS

BIJLAGE:
Tekst van het samenwerkingsakkoord

Accord de coopération entre la Région flamande, la Région wallonne, la Région de Bruxelles-Capitale et la Communauté germanophone, relatif aux communautés religieuses locales reconnues de cultes reconnus, dont le ressort territorial s'étend sur le territoire de plus d'une entité fédérée

Dispositif

Vu la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, l'article 6, § 1er, VIII, 6°, alinéa 1er inséré par la loi spéciale du 13 juillet 2001, et l'article 92bis, § 2, h), inséré par la loi spéciale du 13 juillet 2001 et modifié par la loi spéciale du 16 mars 2004 ;

Vu la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises, articles 42, alinéa 1er et 83 quinquies ;

Vu le décret wallon du 27 mai 2004 relatif à l'exercice, par la Communauté germanophone, de certaines compétences de la Région wallonne en matière de pouvoirs subordonnés ;

Vu le décret du 1er juin 2004 relatif à l'exercice, par la Communauté germanophone, de certaines compétences de la Région wallonne en matière de pouvoirs subordonnés ;

Considérant la compétence des autorités régionales relative à l'établissement des communautés et la législation organique s'y rapportant ;

Considérant que cette matière régionale est une compétence de la Communauté germanophone pour la région de langue allemande à partir du 1er janvier 2005 ;

Considérant l'Accord de coopération du 30 mai 1994 entre l'autorité fédérale, la Communauté flamande, la Région flamande, la Communauté française, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale pour le transfert obligatoire, sans indemnisation, du personnel et des biens, droits et obligations de la Province de Brabant vers la Province de Brabant wallon, la Province de Brabant flamand, la Région de Bruxelles-Capitale, les Commissions communautaires visées à

Samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap, met betrekking tot de erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen van erkende erediensten waarvan het grondgebied meer dan één deelstaat bestrijkt

Dispositief

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 6, § 1, VIII, 6°, eerste lid, ingevoegd bij de bijzondere wet van 13 juli 2001, en artikel 92bis, §2, h), ingevoegd bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 en gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 maart 2004;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, meer bepaald op artikel 42, eerste lid en 83 quinquies;

Gelet op het Waals decreet van 27 mei 2004 met betrekking tot de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van bepaalde bevoegdheden van het Waals Gewest inzake ondergeschikte besturen;

Gelet op het decreet van 1 juni 2004 met betrekking tot de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van bepaalde bevoegdheden van het Waals Gewest inzake ondergeschikte besturen;

Overwegende de bevoegdheid van de gewestelijke overheden met betrekking tot de oprichting van de gemeenschappen en de daaraan gekoppelde organieke wetgeving;

Overwegende dat deze gewestelijke aangelegenheid sinds 1 januari 2005 een bevoegdheid is van de Duitstalige Gemeenschap voor het Duits taalgebied;

Overwegende het samenwerkingsakkoord van 30 mei 1994 tussen de federale overheid, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de verplichte overheveling zonder schadeloosstelling van het personeel en de goederen, rechten en verplichtingen van de provincie Brabant naar de provincie Vlaams-Brabant, de provincie Waals-Brabant, het

l'article 60 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, et vers l'autorité fédérale, article 46 ;

Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschapscommissies bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, en naar de federale overheid, artikel 46;

Considérant l'accord de coopération du 27 mai 2004 entre l'Autorité fédérale, la Région flamande, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale en ce qui concerne la reconnaissance des cultes, les traitements et pensions des ministres des cultes, les fabriques d'église et les établissements chargés de la gestion du temporel des cultes reconnus, modifié par l'accord de coopération du 2 juillet 2008 ;

Overwegende het samenwerkingsakkoord van 27 mei 2004 tussen de Federale Overheid, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de erkenning van de erediensten, de wedden en pensioenen van de bedienaars der erediensten, de kerkfabrieken en de instellingen belast met het beheer van de temporaliën van de erkende erediensten, gewijzigd door het samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008;

Considérant la loi du 18 Germinal an X relative à l'organisation des cultes, articles 61 et 71 ;

Overwegende de wet van 18 germinal jaar X, "relative à l'organisation des cultes", artikelen 61 en 71;

Considérant le Décret impérial du 30 décembre 1809 concernant les fabriques des églises, l'article 111 ;

Overwegende het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 op de kerkfabrieken, artikel 111;

Considérant la loi du 4 mars 1870 sur le temporel des cultes, le chapitre II ;

Overwegende de wet van 4 maart 1870 op het tijdelijke der erediensten, hoofdstuk II;

Considérant la loi du 5 avril 1962 reconnaissant les modifications de l'archevêché de Malines et la création de l'évêché d'Anvers, les articles 2 et 4, modifiés par les lois du 26 juin 1967 et du 10 mars 1999 ;

Overwegende de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen, artikel 2 en 4, gewijzigd bij de wet van 26 juni 1967 en van 10 maart 1999;

Considérant l'arrêté royal du 10 avril 1995 portant exécution de la loi du 5 avril 1962 reconnaissant les modifications de l'archevêché de Malines et la création de l'évêché d'Anvers et la loi du 4 mars 1870 sur le temporel des cultes, l'article 1er, modifié par l'arrêté royal du 17 octobre 1995 ;

Overwegende het koninklijk besluit van 10 april 1995 tot uitvoering van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen en van de wet van 4 maart 1870 op de temporaliën van de erediensten, artikel 1, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 17 oktober 1995;

Vu la concertation au sein de la commission, visée à l'article 5 de l'accord de coopération du 2 juillet 2008 ;

Gelet op het overleg in de commissie vermeld in artikel 5 van het samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008;

Considérant que le ressort de l'archevêché de Malines-Bruxelles, tel que reconnu par la loi du 5 avril 1962 et ses modifications ultérieures, comprend la province du Brabant flamand, la province du Brabant wallon, l'arrondissement administratif de Bruxelles-Capitale et l'arrondissement administratif de Malines sis dans

Overwegende dat de gebiedsomschrijving van het Aartsbisdom Mechelen-Brussel, als erkend door de wet van 5 april 1962 en haar laatste wijzigingen, de provincie Vlaams-Brabant, de provincie Waals-Brabant, het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad en het administratief arrondissement Mechelen gelegen

la Province d'Anvers, à l'exception des cantons de Lier et de Heist-op-den-Berg ;

Considérant que, conformément à l'article 2 de la loi du 5 avril 1962, l'archevêque de Malines-Bruxelles a deux résidences équivalentes : une résidence à Malines et une résidence à Bruxelles, ainsi que deux églises cathédrales : la Cathédrale Saint-Rombaut à Malines et la Cathédrale des Saints-Michel-et-Gudule à Bruxelles ; que les deux églises sont gérées par une fabrique d'église cathédrale ;

Considérant qu'aucune habitation n'est mise à disposition de l'évêque pour sa résidence à Bruxelles ;

Considérant que la province d'Anvers a mis un palais archiépiscopal à la disposition de l'archévêque comme résidence, dont l'ancien refugium de Saint-Trond fait partie ;

Considérant que les provinces d'Anvers et du Brabant, par convention du 24 août 1971 approuvées par leurs députations permanentes, ont décidé de la répartition des frais résultant des deux résidences ;

Considérant que depuis le 1er janvier 1995, les charges provinciales relatives aux deux fabriques d'église cathédrales et aux deux résidences sont supportées par la province du Brabant flamand, la province du Brabant wallon, la province d'Anvers et la Région de Bruxelles-Capitale ;

Considérant que d'autres communautés religieuses locales reconnues d'un culte reconnu ont une circonscription territoriale qui s'étend sur plus d'une région ;

La Région flamande, représentée par le Gouvernement flamand, en la personne de son Ministre-Président et de la Vice-Ministre-Présidente flamande en charge des Affaires intérieures, de l'intégration, du logement, de l'égalité des chances et de la lutte contre la pauvreté ;

La Région wallonne, représentée par le Gouvernement wallon, en la personne de son

in de provincie Antwerpen omvat, met uitzondering van de kantons Lier en Heist-op-den-Berg;

Overwegende dat de Aartsbisschop van Mechelen-Brussel overeenkomstig artikel 2 van de wet van 5 april 1962 twee evenwaardige residenties heeft: een residentie in Mechelen en een residentie in Brussel, alsook twee kathedrale kerken: Sint-Rombout in Mechelen en Sint-Michiel en Sint-Goedele in Brussel; dat beide kerken door een kathedrale kerkfabriek worden beheerd;

Overwegende dat geen woning ter beschikking van de bisschop wordt gesteld voor zijn residentie in Brussel;

Overwegende dat de provincie Antwerpen een aartsbisschoppelijk paleis als residentie van de bisschop ter beschikking heeft gesteld, waarvan het zogenaamde refugium van Sint-Truiden deel uitmaakt;

Overwegende dat de provincies Antwerpen en Brabant, bij overeenkomst van 24 augustus 1971 waarmee de bestendige deputaties hebben ingestemd, over de verdeling van de kosten die voortvloeien uit de twee residenties hebben beslist;

Overwegende dat vanaf 1 januari 1995, de provinciale lasten met betrekking tot beide kathedrale kerkfabrieken en beide residenties gedragen worden door de provincie Vlaams-Brabant, de provincie Waals-Brabant, de provincie Antwerpen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat de gebiedsomschrijving van andere plaatselijke geloofsgemeenschappen van een erkende eredienst het grondgebied van meer dan één gewest bestrijkt;

Het Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, in de persoon van haar minister-president en van de Vlaamse viceminister-president belast met Binnenlandse Zaken, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding;

Het Waals Gewest, vertegenwoordigd door de Waalse Regering in de persoon van haar minister-

Ministre-Président et du Ministre wallon des Pouvoirs Locaux, du Logement et des Infrastructures sportives ;

La Région de Bruxelles-Capitale, représentée par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale en la personne de son Ministre-Président ;

La Communauté germanophone, représentée par le Gouvernement germanophone, en la personne de son Ministre-Président et de la Ministre germanophone de la culture, de l'emploi et du tourisme ;

Exerçant conjointement leurs propres compétences, ont convenu ce qui suit :

Article 1er : Les règles relatives au fonctionnement et au contrôle de l'administration du culte d'une communauté religieuse locale reconnue, dont le ressort territorial s'étend sur le territoire de plus d'une entité fédérée (ci-après : la communauté religieuse locale reconnue interfédérale), sont les règles applicables dans l'entité fédérée où se situe le bâtiment principal du culte de la communauté religieuse.

Art. 2 : Les obligations des communes et des provinces à l'égard des administrations du culte des communautés religieuses locales reconnues interfédérale, à l'égard des ministres du culte de ces communautés religieuses, sont les obligations fixées aux articles 92 et 106 du Décret impérial du 30 décembre 1809 concernant les fabriques des églises.

Art. 3 : **§1er**. Pour les obligations de financement à l'égard des administrations du culte des communautés religieuses locales reconnues interfédérale, les clés de répartition fixées au moment de leur reconnaissance sont applicables. Il en va de même pour les obligations à l'égard des ministres du culte de ces communautés religieuses.

La commune ou la province où se situe le bâtiment principal du culte de la communauté religieuse sollicite l'avis des autres communes ou provinces concernées concernant selon le cas chaque plan pluriannuel de l'administration du culte concernée et chaque modification

president en de Waalse minister van Lokale Overheden, Huisvesting en Sportinfrastructuur;

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, in de persoon van haar minister-president;

De Duitstalige Gemeenschap vertegenwoordigd door de Duitstalige Regering in de persoon van haar Minister-President en Duitstalige Minister van Cultuur, Werkgelegenheid en Toerisme;

Hun eigen bevoegdheden gezamenlijk uitoefenend, zijn overeengekomen hetgeen volgt:

Artikel 1: Voor de werking van en het toezicht op het bestuur van de eredienst van een erkende plaatselijke geloofsgemeenschap, opgericht op het grondgebied van meer dan een deelstaat (hierna: de interfederale erkende plaatselijke geloofsgemeenschap), zijn de regels van de deelstaat waar het gebouw van de eredienst van de geloofsgemeenschap zich bevindt, van toepassing.

Art. 2: De verplichtingen van de gemeenten en de provincies ten opzichte van de besturen van de eredienst van de interfederale erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen, ten opzichte van de bedienaars van de eredienst van die geloofsgemeenschappen, zijn de verplichtingen vermeld in artikel 92 en 106 van het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 op de kerkfabrieken.

Art. 3: **§1**. Voor de financieringsverplichtingen ten opzichte van de besturen van de eredienst van de interfederale erkende plaatselijke geloofsgemeenschappen, blijven de verdeelsleutels die zijn bepaald op het ogenblik van de erkenning, van toepassing. Hetzelfde geldt voor de verplichtingen tegenover de bedienaars van de eredienst van die geloofsgemeenschappen.

De gemeente of provincie waarin het hoofdgebouw van de eredienst van de plaatselijke geloofsgemeenschap zich bevindt, wint naargelang het geval het advies in van de andere betrokken gemeenten of provincies bij elk

éventuelle, et concernant chaque budget et chaque modification budgétaire éventuelle.

A défaut, les obligations sont mises à charge de la commune ou de la province où se situe le bâtiment principal du culte de la communauté religieuse. La commune ou la province où se situe le bâtiment principal du culte de la communauté religieuse transmet, pour information des autres communes ou provinces concernées, les comptes annuels de l'administration du culte concernée.

§2. Par dérogation au paragraphe premier, toutes les obligations financières à l'égard de la fabrique d'église cathédrale de Sint-Rumoldus à Malines, à l'égard de l'archevêque en ce qui concerne le palais archiépiscopal et l'ancien Refugium de Saint-Trond, et à l'égard de la Cathédrale Saint-Rombaut à Malines sont, dès le 1er janvier 2017, supportées par la province d'Anvers, et toutes les obligations financières à l'égard de la fabrique d'église-cathédrale des Saints-Michel et Gudule à Bruxelles, à l'égard de l'archevêque pour sa résidence à Bruxelles, et à l'égard de la cathédrale des Saints-Michel et Gudule à Bruxelles sont, dès le 1er janvier 2017, supportées par la Région de Bruxelles-Capitale.

Art. 4 : Par dérogation à loi du 18 Germinal an X, du décret impérial du 30 décembre 1809 concernant les fabriques des églises, et de l'arrêté royal du 10 avril 1995 portant exécution de la loi du 5 avril 1962 reconnaissant les modifications de l'archevêché de Malines et la création de l'évêché d'Anvers, les budgets et les comptes annuels de la fabrique d'église cathédrale de Saint-Rombaut à Malines de la période entre le 1er janvier 2002 et la date d'entrée en vigueur du présent accord de coopération sont soumis à l'approbation du Gouvernement flamand.

Par dérogation à loi du 18 Germinal an X, du décret impérial du 30 décembre 1809 concernant les fabriques des églises, et de l'arrêté royal du 10 avril 1995 portant exécution de la loi du 5 avril 1962 reconnaissant les modifications de l'archevêché de Malines et la création de l'évêché d'Anvers, les budgets et les comptes annuels de la fabrique d'église cathédrale de Saints-Michel-et-Gudule à Bruxelles de la période entre le 1er janvier 2002 et la date d'entrée en vigueur du présent accord de coopération sont soumis à

meerjarenplan van het betrokken bestuur van de eredienst en, in voorkomend geval, elke wijziging ervan, en bij elk budget en elke budgetwijziging.

Doet ze dat niet, dan komen alle verplichtingen ten laste van de gemeente of provincie waarin het hoofdgebouw van de eredienst van de geloofsgemeenschap zich bevindt. De gemeente of provincie waarin het hoofdgebouw van de eredienst van de geloofsgemeenschap zich bevindt, brengt de andere betrokken gemeenten of provincies op de hoogte van de jaarrekeningen van het betrokken bestuur van de eredienst.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1, worden vanaf 1 januari 2017 alle financiële verplichtingen ten opzichte van de kathedrale kerkfabriek van Sint-Rumoldus in Mechelen, ten opzichte van het bisdom wat betreft het aartsbisschoppelijk paleis en het oude refugium van Sint-Truiden, en ten opzichte van de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen gedragen door de provincie Antwerpen en worden alle financiële verplichtingen ten opzichte van de kerkfabriek van Sint-Michiel en Sint-Goedele te Brussel, ten opzichte van de aartsbisschop voor zijn residentie in Brussel, ten opzichte van de Sint-Michiel-en-Sint-Goedele-kathedraal in Brussel vanaf 1 januari 2017 gedragen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Art. 4: In afwijking van de wet van 18 germinal jaar X, van het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 op de kerkfabrieken en van het koninklijk besluit van 10 april 1995 tot uitvoering van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen, zijn de begrotingen en jaarrekeningen van de kathedrale kerkfabriek van Sint-Rombout in Mechelen uit de periode tussen 1 januari 2002 en de datum van inwerkingtreding van deze samenwerkingsovereenkomst onderworpen aan de goedkeuring van de Vlaamse Regering.

In afwijking van de wet van 18 germinal jaar X, van het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 op de kerkfabrieken en van het koninklijk besluit van 10 april 1995 tot uitvoering van de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen, zijn de begrotingen en jaarrekeningen van de kathedrale kerkfabriek van Sint-Michiel-en-Sint-Goedele in Brussel uit de periode tussen 1 januari 2002 en de datum van

l'approbation du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Art. 5 : Après l'entrée en vigueur du présent accord de coopération, aucune nouvelle communauté religieuse locale interfédérale ne pourra être reconnue.

Art. 6 : Le présent accord de coopération entre en vigueur le 1er janvier 2017, à l'exception de l'article 3§1er alinéas 2 et 3, qui entre en vigueur le 1er janvier 2018.

Fait à Bruxelles, le 17.07.2017, en 5 exemplaires originaux.

Pour la Région flamande,

Geert BOURGEOIS
Ministre-Président du Gouvernement flamand

Liesbeth HOMANS
Ministre du Gouvernement flamand en charge des affaires intérieures, de l'intégration, du logement, de l'égalité des chances et de la lutte contre la pauvreté

Pour la Région Wallonne,

Paul MAGNETTE
Ministre-Président du Gouvernement wallon

inwerkingtreding van deze samenwerkingsovereenkomst onderworpen aan de goedkeuring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Art. 5: Na de inwerkingtreding van dit samenwerkingsakkoord kan geen enkele nieuwe interfederale plaatselijke geloofsgemeenschap erkend worden.

Art. 6: Dit samenwerkingsakkoord treedt in werking op 1 januari 2017 met uitzondering van artikel 3, §1, paragrafen 2 en 3 dat op 1 januari 2018 van kracht gaat.

Opgemaakt te Brussel, op 17.07.2017, in 5 originele exemplaren.

Voor het Vlaams Gewest,

Geert BOURGEOIS
Minister-President van de Vlaamse Regering

Liesbeth HOMANS
Minister van de Vlaamse Regering bevoegd voor binnenlandse zaken, integratie, huisvesting, gelijke kansen en de strijd tegen armoede

Voor het Waals Gewest,

Paul MAGNETTE
Minister-President van de Waalse Regering

Pierre-Yves DERMAGNE
Ministre wallon en charge des Pouvoirs Locaux

Pierre-Yves DERMAGNE
Waalse minister bevoegd voor Lokale Overheden

Pour la Région de Bruxelles-Capitale,

Rudi VERVOORT
Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, en charge des Pouvoirs Locaux

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

Rudi VERVOORT
Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen

Pour la Communauté germanophone,

Oliver PAASCH
Ministre-Président du Gouvernement de la Communauté germanophone

Voor de Duitstalige Gemeenschap,

Oliver PAASCH
Minister-President van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap

Isabelle WEYKMANS
Vice-Ministre-Présidente et Ministre de la Culture, de l'Emploi et du Tourisme

Isabelle WEYKMANS
Viceminister-President en Minister van Cultuur, Werkgelegenheid en Toerisme